

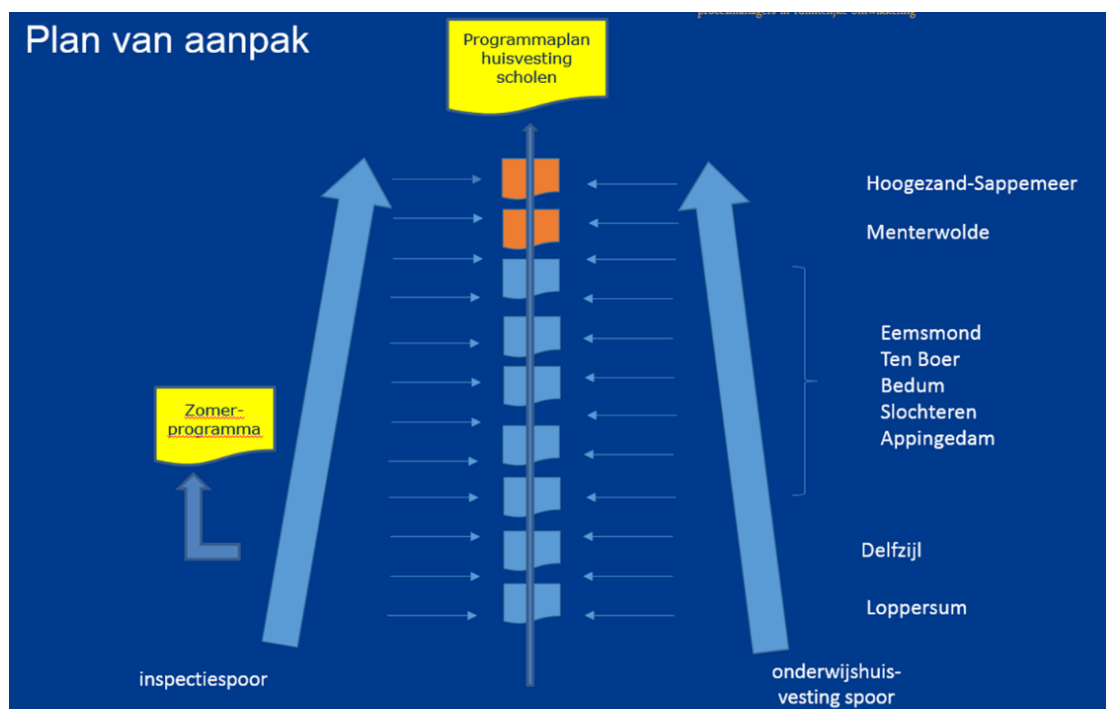
Plan van Aanpak

Kennislab onderWijs onderDak

1 Inleiding

De scholen in Noordoost Groningen staan aan de vooravond van ingrijpende veranderingen. Enerzijds dwingt een krimpende bevolking om anders naar de onderwijshuisvesting te kijken. Anderzijds vindt er op dit moment een onderzoek plaats naar de aardbevingsbestendigheid van alle scholen in het gebied. De uitdaging is om het aardbevingsbestendig maken van de scholen te vervlechten met een duurzame onderwijshuisvesting in de regio.

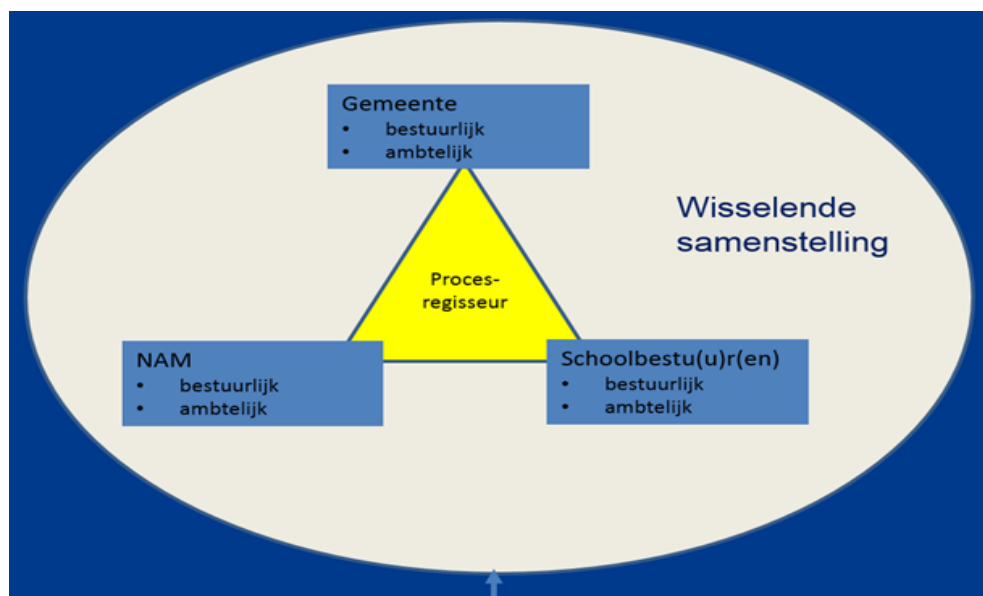
Op dit moment wordt er gewerkt aan een 'Programmaplan huisvesting scholen'. Figuur 1 geeft het traject en de aanpak op hoofdlijnen weer. Het inspectiespoor leidt tot maatregelenplannen, die aangeven wat nodig is om een school aardbevingsbestendig te maken. Het onderwijsspoor verkent de toekomst van scholen. Daarin wordt de verbinding gelegd tussen onder andere onderwijs-huisvesting, demografische ontwikkelingen en onderwijsinhoudelijke aspecten. Beide sporen worden verweven om tot een duurzame en vernieuwende onderwijshuisvesting in de regio te komen. Per gemeente wordt aangegeven welke ingrepen in de onderwijshuisvesting zullen moeten plaatsvinden. Dat kan zijn: het bouwkundig versterken van bestaande schoolgebouwen óf het bouwen van nieuwe scholen (brede scholen of kindcentra), waarbij meerdere scholen onder één dak worden gebracht.

figuur 1

Zodra het Programmaplan gereed is of in de eindfase verkeert wordt de uitvoering voorbereid. Dit resultaat komt tot stand in een proces waarbij het zwaartepunt ligt bij de zogenaamde gemeentelijke transitietafels (figuur 2). Daarin wordt toegewerkt naar het beoogde eindresultaat. De partijen aan tafel zorgen ervoor dat het resultaat wordt gedragen door hun achterban. Op dit moment zijn de inspecties van de 105 scholen in dit project (9 gemeenten) nagenoeg afgerond. Direct na de inspecties zijn maatregelen getroffen (HRBE's) om directe veiligheidsrisico's weg te nemen. De eerste maatregelenplannen zijn inmiddels opgeleverd. De overige maatregelenplannen volgen de komende maanden.

Ook de resultaten van de verkenning op het onderwijsspoor worden zichtbaar. Dat maakt het mogelijk door de ooghalen heen een eerste globaal beeld te geven van de opgaven waarvoor we staan op weg naar duurzame en vernieuwende onderwijshuisvesting in de regio. Van de 105 scholen zullen er zo rond de 60 als zelfstandige school bouwkundig worden versterkt of worden vernieuwd. De overige scholen komen in een transitie terecht, waarbij bundels van scholen worden gevormd die samengaan in een kindcentrum, brede school of grote school. Voor Delfzijl en Loppersum is dit beeld al redelijk concreet. De **pilot Delfzijl Campus West** vormt feitelijk de grondslag voor de in deze notitie weergegeven aanpak.

figuur 2

Waarom een kennislaboratorium?

Bij het ontwikkelen van de nieuwe kindcentra, brede scholen of scholen moet worden voorkomen dat in iedere gemeente of voor iedere school het wiel opnieuw uitgevonden moet worden. Ons beeld is dat voor alle nieuwe (en mogelijk ook voor alle bestaande) scholen, brede scholen en kindcentra een projectgroep wordt gevormd die tot taak heeft het traject van start tot uitvoering te leiden en voor dat traject ook verantwoordelijk is. Onder dit traject ligt de opgave om duurzame en vernieuwende onderwijshuisvesting te realiseren. Er moet dus op een hoog kwaliteitsniveau worden gepresteerd. Bovendien is er, vanwege de noodzaak om bouwkundig te versterken, een hoge urgentie. De totale opgave moet in ieder geval binnen enkele jaren gestalte krijgen. Om optimale resultaten te boeken is een gezamenlijk kenniscentrum noodzakelijk.

Dit Plan van Aanpak beschrijft het ontwikkelen van een Kennislab in een voortdurende interactie tussen praktijk en kennis. Uitwisselen van kennis en 'het elkaar versterken' staat hierbij centraal. Het Kennislab vormt hierbij de 'spin in het web'.

2 Vraagstelling en opgave

De centrale vraagstelling voor het Kennislab is:

Hoe bouwen we de beste scholen, brede scholen en kindcentra in Noordoost Groningen?

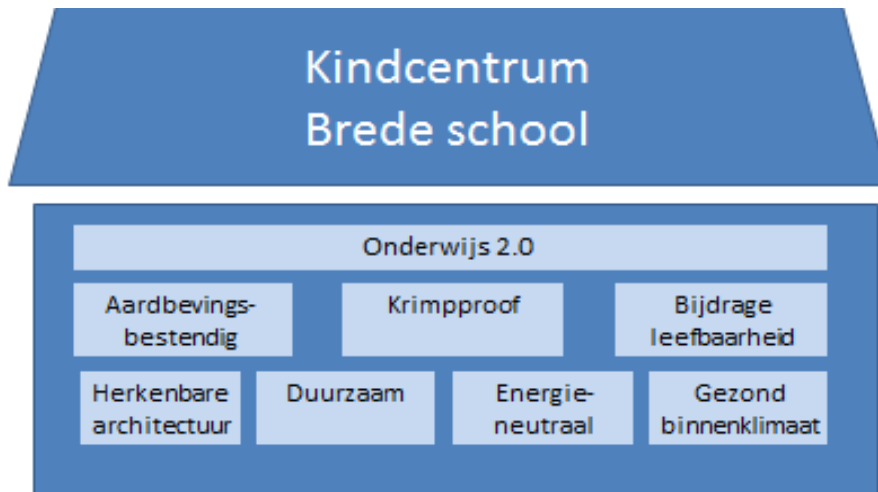
De opgave voor het Kennislab is om invulling te geven aan het woord "beste" uit bovengenoemde vraagstelling.

Wat is “het beste”?

Het streven naar “het beste” is een voortdurende zoektocht naar kennis, het uitwisselen van kennis én het verbinden van kennis. De nieuwe kindcentra moeten in ieder geval “het beste” zijn qua

- Toekomstbestendigheid
- Onderwijskwaliteit
- Gebouwkwaliteit

De volgende drijfveren spelen in deze zoektocht een rol (figuur 3).

figuur 3

Toekomstbestendigheid

1. Krimpproof: Noordoost Groningen wordt gekenmerkt door krimp van de bevolking en dus ook van het leerlingenaantal. Het streven is om nieuwe kindcentra niet “op de groei” te bouwen, maar “op de krimp”. Hoe doen we dat?
2. Aardbevingbestendig: De beweging in de ondergrond door de winning van aardgas noodzaakt tot aardbevingsbestendig bouwen. Niet alleen om te voorkomen dat gebouwen instorten, maar óók om schade aan gebouwen te voorkomen in de toekomst.
3. Leefbaar: Scholen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid van het dorp of wijk. Juist in de combinatie met andere functies (cultuur en sport bijvoorbeeld) liggen er kansen om kindcentra duurzaam maatschappelijk te verweven.

Onderwijskwaliteit

4. Klaar voor toekomst van het onderwijs: Ontwikkelingen in het onderwijs vereisen (soms) nieuwe vormen van huisvesting. Te denken valt aan ‘kinderen met speciale zorg’ waarvoor speciale verzorging en werkplekken nodig zijn. Ook het werken met ICT stelt nieuwe eisen aan schoolgebouwen en nieuwe onderwijssystemen vragen andere ruimtes waarin kinderen kunnen leren (zoals leerpleinen). De uitdaging is om een gebouw te realiseren dat kan inspelen op deze bekende, maar ook op toekomstige (onbekende) ontwikkelingen.

Gebouwkwaliteit

1. Duurzaam: Met duurzaamheid in deze context wordt vooral een duurzame gebouwkwaliteit bedoeld qua materiaalkeuze, maar ook duurzaam in onderhoud en gebruiksduur van het gebouw.

2. Energiezuinig: De nieuwe kindcentra zullen energieneutraal geëxploiteerd moeten kunnen worden. Het streven is daarbij "0 op de meter", zodat de scholen niet (meer) afhankelijk zijn van het aardgas.
3. Fris: De nieuwe kindcentra moeten een gezond binnenklimaat hebben.
4. Mooi en herkenbaar: het ontwerp van een school geeft uitdrukking aan de totale kwaliteit van het schoolgebouw. Het vormt het sluitstuk van alle andere drijfveren. Daarbinnen heeft een architect de ruimte om er iets 'moois' van te maken. Geen eenheidsworst van alle scholen, maar een mooi gebouw in zijn eigen context; iedere school voor zich.

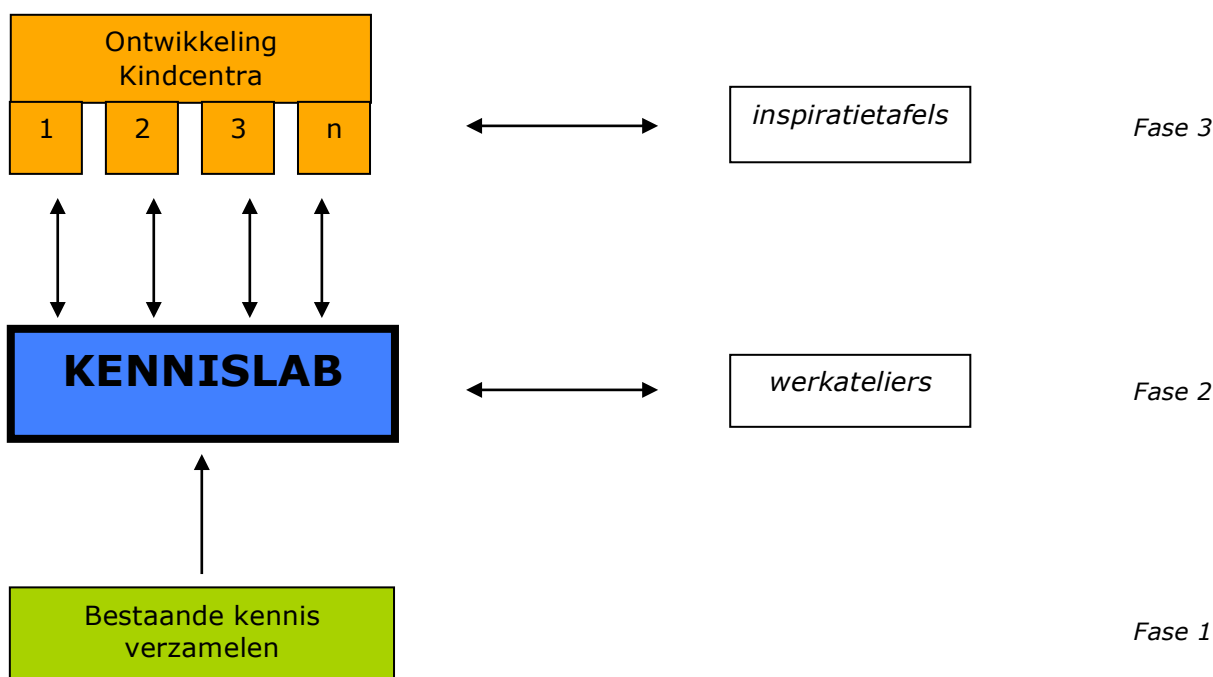
3 Aanpak

Hoofdpzet

Het plan van aanpak dient twee doelen, die elkaar voortdurend versterken in het kennislab. Het draait om bouwen aan kennis en het gebruik van kennis. Het kennislab vormt daarbij de spil. Het kennislab adviseert, inspireert en adopteert de gemeentelijke projectgroepen of participeert daarin. Daarbij gaat het om kennis verwerven, kennis overdragen en kennis inzetten. In onze opinie is deze inzet niet vrijblijvend. De gezamenlijke opgave (duurzaam en vernieuwend) moet "toetsbaar" worden bereikt. Dit vraagt ook wat van het kennislab. Er moeten op inhoud en middelen (tijd, geld) realistische resultaten worden geboekt. De beste kennis wordt binnengehaald in het kennislab, maar er zal geen ruimte worden geboden om te soleren op die kennis. Doel is om binnen het kennisgebied voor duurzame en vernieuwende onderwijshuisvesting steeds weer het optimalisatiepunt te bereiken.

Er worden drie fasen onderscheiden in het plan van aanpak:

1. binnenhalen van kennis;
2. kennis verdiepen en verbreden in het kennislab (middels werkateliers);
3. kennis gebruiken bij de ontwikkeling van de scholen, brede scholen en kindcentra (middels inspiratietafels).

Hoe gebruiken we het kennislab?

Alle nieuw te bouwen scholen, brede scholen en kindcentra zullen een proces doorlopen van planvorming, ontwerp en uitvoering. Per school zal een projectgroep actief zijn die het proces vorm geeft. Voor iedere school zal dit proces vanuit de eigen context anders verlopen. De in paragraaf 2 beschreven drijfveren gelden echter voor alle nieuw te bouwen scholen, brede scholen en kindcentra. En juist voor die drijfveren hoeft niet iedere projectgroep het wiel opnieuw uit te gaan vinden als er gebruik kan worden gemaakt van het kennislab.

Kennislab aan de inspiratietafel

Het kennislab wordt gevormd door deskundigen. Deze deskundigen kunnen op verzoek van de projectgroepen aanschuiven aan de inspiratietafels (de 'tafels' waaraan nieuwe scholen, brede scholen en kindcentra worden ontwikkeld). Zij zullen kennis inbrengen en kennis met elkaar verbinden om tot de 'beste' integrale oplossingen te komen.

De projectgroepen kunnen kennis ophalen uit het kennislab, maar ook nieuwe items inbrengen in het kennislab, waarvoor het kennislab kennis gaat ontwikkelen (en waarmee ook andere projectgroepen hun voordeel kunnen doen).

Hoe bouwen we aan het kennislab?

Voordat het kennislab op deze manier kan functioneren is moet deze kennis binnen worden gehaald (fase 1). Die kennis wordt gevormd rondom de in paragraaf 2 genoemde drijfveren.

Werkateliers

Voorts worden (in fase 2) werkateliers georganiseerd voor alle in paragraaf 2 genoemde drijfveren. In de werkateliers wordt kennis verdiept met deskundigen met eenzelfde deskundigheid en wordt kennis integraal gemaakt doordat ook andere deskundigheid aanschuift in de werkateliers.

Hoe houden we het kennislab actueel?

Als de kennis beschikbaar is, is het zaak om het kennislab actueel te houden. Dat kan doordat projectgroepen van de scholen, brede scholen en kindcentra te onderzoeken items inbrengen, maar ook doordat de deskundigen nieuwe ontwikkelingen op hun vakgebied inbrengen. Nieuwe items en ontwikkelingen zullen voorts met nieuwe werkateliers worden ingebed in het kennislab.

4 Organisatie, tijd en kosten

- nader in te vullen -